

Zondag 1 september 2024 Kogerkerk - 11^e zondag van de zomer
voorbereid door ds. Margo Trapman
organist Wim Tip
ouderling Gerard Beerman

Orde van dienst

Helaas, corona heeft roet in het eten gegooid,
waardoor ik niet in staat ben voor te gaan
en we elkaar niet in levende lijve kunnen ontmoeten.

Omdat het op zaterdag wel erg ingewikkeld is om voor zondag nog vervanging te vinden,
vanochtend wel alle teksten die ik heb voorbereid.

Ik wens iedereen vanuit het Brabantse een goede dienst en een mooie zondag
en hopelijk zien we elkaar snel bij een volgende gelegenheid.

Vorbereiding

- Welkom
- Stilte
- Drempelgebed

Eeuwige onze God, hier zijn wij bij elkaar om van U te horen,
om stil te zijn, om te zingen en te bidden.

Wees in ons midden aanwezig.

Help ons om even los te laten wat ons bezig houdt,
om aandacht, om ruimte voor U te maken,.

God, U weet wat ons bezighoudt,
onze zorgen en onze vreugden,
maar ook waarin wij tekort schoten,
tegen elkaar, tegen U, tegen onszelf.

We bidden U dat er steeds vergeving is
en een nieuw begin, een nieuwe kans,
help ons om het goede te doen, om te leven naar uw wil.

Wees bij ons dit uur en al onze dagen. Amen.

- Intochtslied: **lied 280: 1, 2, 3 en 4 De vreugde voert ons naar dit huis**
- Bemoediging:

ouderling: Onze hulp is in de naam van de Ene
gemeente: Heer van hemel en aarde
ouderling: Eeuwige, onze God keer U naar ons toe
gemeente: en doe ons leven met hart en ziel

- (De ouderling van dienst geeft de voorganger een hand)
- Zingen **lied 280: 5, 6 en 7**
- Gebed om ontferming
beantwoord met een **gezongen: 'Here God ontferm U, Christus ontferm U, Here God ontferm U.'**

Laten we tot God roepen om de nood van de wereld, laten we bidden:

Tot U roepen we God om alle moderne vormen van slavernij,
omwille van uitbuiting en onderdrukking van mensen.

Ontferm U

Tot U roepen we God, om zoveel plaatsen waar oorlog, geweld, onrecht
aan de orde van de dag zijn,
om alle haat en nijd en polarisatie, angst voor wie anders is.

Ontferm U

Tot U roepen we God, om deze aarde die zucht en steunt onder menselijk handelen,
om planten en dieren bedreigd in hun bestaan, om leven dat vernietigd wordt

Ontferm U

Zo zingen we samen 'Here God ontferm U, Christus ontferm U, Here God ontferm U.'

- Glorialied **lied 648 (3 coupletten) Zing halleluja, hemel en aarde zing**

Als we tot God roepen, mogen we weten van zijn grote barmhartigheid
en daarom willen we God nu de lof zingen: lied 648

Dienst van het Woord

- gebed bij de opening van de schrift, inleiding

Laten we bidden...

Stem die ons roept, Woord dat aanhoudt,
maak ons luisterende mensen
dat wij de stem horen die klinkt in het verhaal van mensen om ons heen,
in hun vragen, hun lachten, hun zuchten en verdriet,
dat wij de stem horen die klinkt in onszelf, ons eigen verhaal,
dat wij uw stem horen, uw woord door alle tijden heen,
in onze vreugde en in ons verdriet, die ons draagt en in het licht zet.
Geef dat uw woord ons in beweging zet,
om op te staan, op weg te gaan, de weg van uw Zoon,
de weg van uw Koninkrijk.
Amen.

Twee jaar geleden heb ik het ook over Jacob en Ezau gehad,
het verhaal dat vooraf gaat aan de lezing van vandaag.
Jacob die Ezau het eerstgeboorterecht ontfutseld voor een bord eten.

Vanochtend lezen we het verhaal van Jacob die de zegen steelt van zijn broer Ezau.
Het is een lang verhaal, maar we lezen het toch in zijn geheel.
Daarom vandaag geen preek met tussenzang maar een lezing met tussenzang.

Een verhaal over gezegend worden, het belang, de kracht daarvan, maar ook een verhaal over kennen en herkennen.

Isaäk die zijn zonen kent, herkent en toch niet.

Daarom zingen we na het eerste deel van de lezing Psalm 139 couplet 1 en 14, over God die ons mensen ten diepste kent.

- Schriftlezing Genesis 27: 1 – 25 (Nieuwe Bijbelvertaling)
- Lied **Psalm 139, 1 en 14 Heer die mij ziet zoals ik ben**
- Schriftlezing Genesis 27: 26 – 28, 1 (Nieuwe Bijbelvertaling)
- Lied **lied 992 (4 coupletten) Wat vraagt de Heer nog meer van ons**
(voorspelen en / of voor de dienst even oefenen??)
- Overweging

Gemeente van onze Heer Jezus Christus, lieve mensen,

De lezing van vanochtend heeft het karakter van een Shakespeareaans drama en het lijkt wel of er alleen maar verliezers zijn.

Een verhaal dat cirkelt om zegen en om de vraag wie de baas mag zijn, wie zal heersen.

46 verzen, ongeveer 1.200 woorden en precies 2x wordt God genoemd.

Misschien is dat ook gelijk wel de kern van het verhaal of van het probleem:

dat God maar 2x genoemd wordt, waarvan 1x ook nog als onderdeel van een leugen.

In plaats van te vertrouwen dat het goed komt,

te vertrouwen op God, op de belofte dat Ezau aan Jacob dienstbaar zal zijn, (Gen. 25, 23)

in plaats daarvan neemt Rebecca het heft in eigen handen

en zet ze een sluw bedrog op poten.

Dit is niet de eerste keer dat mensen beschadigd raken doordat ze zelf teveel de geschiedenis willen sturen.

Als Abraham en Sara maar geen kinderen krijgen, verwekt Abraham een kind bij de slavin van Sara, bij Hagar.

Zo wil hij zelf zorgen dat het gaat zoals God het heeft beloofd:

nageslacht, talrijk als de sterren aan de hemel. Ismaël wordt geboren.

Het blijkt uiteindelijk het begin van een geschiedenis van strijd tussen Arabieren en Joden.

Nu opnieuw een verhaal over twee broers, die tot twee volken zullen uitgroeien, opnieuw volken die door de tijd heen regelmatig slaags met elkaar raken.

Maar waarom? Waarom kunnen mensen niet in vrede naast elkaar leven, elkaar de ruimte en het leven gunnend

op de aarde die we van God als woonplek hebben gekregen

en waar plaats genoeg is voor ons allemaal?

Mensen die met alle verschillen die er zijn,

allemaal geschapen zijn naar Gods beeld en gelijkenis.

Het zou toch moeten kunnen zijn zoals Psalm 133 het verwoord:

zie toch hoe goed, hoe lief'lijk is't als zonen

van 't zelfde huis als broeders samenwonen.

En laten we dan de dochters die als zusters samenwonen er ook bij betrekken.

Zoals eerder Abraham de geschiedenis wil sturen,
zo is het nu Rebecca die er zelf voor wil zorgen dat het gaat zoals God haar heeft beloofd.
Rebecca krijgt haar zin, maar wel tegen een hoge prijs:
we lezen verder niets meer over haar in Genesis,
maar waarschijnlijk heeft ze Jacob, haar lievelingszoon nooit meer terug gezien.

Rebecca is daarmee een pijnlijk voorbeeld geworden
van hoe je menselijke verhoudingen kapot kunt maken door list en bedrog,
iets wat nog steeds op allerlei manieren gebeurt in het groot en in het klein.

Rebecca bedenkt een list om te zorgen dat Jacob gezegend wordt
en Jacob doet mee, al heeft hij zijn vragen en bedenkingen.
Maar hij had ook zijn rug recht kunnen houden en nee zeggen.
Dat hij het eerstgeboorterecht voor een bord linzensoep kocht,
was misschien niet zo fraai,
maar dat was in ieder geval nog een soort van recht in het gezicht van Ezau.
Dit bedrog gaat nog verder.

Maar er zijn meer mensen bij betrokken, want hoe zit het met Isaäk?
Hij is oud geworden, zijn ogen doen het niet zo goed meer,
hij is zich bewust van zijn sterfelijkheid. Maar hij is nog helder van geest.
Als Jacob bij hem komt, heeft hij een niet pluis-gevoel, en terecht, zo blijkt.
Hij twijfelt want het is de stem van Jacob, maar het zijn de handen van Ezau
en even later, als hij zich laat kussen, is het ook de geur van Ezau,
nou ja, de geur van het veld.
Isaäk kent zijn zonen toch? Of toch niet?

Wie ben je? vraagt hij.

Isaäk ziet het niet – en ik denk dat het hier over meer gaat
dan dat zijn ogen het niet goed meer doen.

In de bijbel kun je ziende blind zijn en als blinde vlijmscherp zien.

Zien, dat gaat over kennen, over inzicht, ten diepste zien,
van aangezicht tot aangezicht in oude bijbelse taal.

Dat Isaäk niet ziet gaat verder dan slechte ogen.

Hoe goed kent Isaäk zijn eigen zonen eigenlijk?

En tegelijk, dit verwacht je niet van je eigen zoon.

Hoe goed kennen wij de mensen om ons heen, kennen we onszelf?

Of, andersom, hoeveel van jezelf houd je verborgen voor anderen?

Een vraag aan Isaäk, een vraag voor ons.

Heeft Isaäk zijn zonen wel eens echt goed gezien, doorzien?

Of zag hij vooral wat hij wilde zien, zoals dat een mens zo makkelijk kan gebeuren.

Isaäk zegent Jacob. Volken zullen hem dienen, hij zal de baas over zijn broer zijn.

Gezegend wie jou zegent en vervloekt wie jou vloekt.

Maar hoe zit dat? Klopt dit wel? Kan een zegen tot zegen zijn als je hem op zo'n bedrieglijke, zo'n verkeerde manier krijgt? Het klinkt bijna als een magische toverspreuk die niet ongedaan gemaakt kan worden. God is toch zo groot, die overstijgt toch zeker dit menselijke gekonkel?

Misschien is de zegen onomkeerbaar zoals ook het bedrog onomkeerbaar is, zoals er dingen in het leven zijn die je niet kunt terugdraaien als ze eenmaal gezegd of gedaan zijn.

Maar dat wil niet zeggen dat alles op noodlottige wijze vastligt. Dat je gezegend bent, wil niet automatisch zeggen dat je er naar leeft. En na ruzie, na bedrog, na pijnlijke woorden of daden is er altijd de weg van inkeer, van ommekeer, van berouw mogelijk, een mens kan van gedachten veranderen, kan gedrag veranderen, kan nieuwe wegen inslaan. Zo zal Jacob later proberen zijn broer gunstig te stemmen, hem met zich verzoenen.

En dan nog zoiets, Isaäk bezweert dat hij maar één zegen kan geven. Voor een deel is dat te begrijpen: als je zegt dat de ene de baas is, kan de ander het niet zijn. Maar hoe zit het dan met dominees die elke week mogen zegenen? Dat kan blijkbaar eindeloos vaak. Misschien kan er elke week een zegen zijn omdat het steeds dezelfde zegen is, die als het ware steeds opnieuw bevestigd wordt, een zegen om door God gedragen de nieuwe week te mogen beginnen, om zelf tot zegen te mogen zijn.

Want dat is zegen ook: een verantwoordelijkheid, een opdracht. Een zegen is een soort versterkte vorm van gebed en een aanzeggen, een opdracht tegelijk. Meestal worden mensen door God gezegend, of je krijgt als onderschikte de zegen mee 'mijn zegen heb je', mijn goedkeuring, mijn instemming. Maar wij mensen mogen ook God zegenen, denk aan Psalm 103: Zegen mijn ziel de grote naam des Heren of Bless the Lord my soul in de versie van Taizé, zegen als lofprijzing, als erkenning van Gods grootheid, Gods goedheid. Zo zullen we zo meteen ook zingen 'Gezegend die de wereld scheidt'.

En Jezus zelf is de meest gezegende: als de mensen hem toejuichen tijdens de intocht te Jeruzalem, Gezegend hij die komt in de naam van de ENE. Jezus die brood en wijn zegent voor zijn leerlingen, voor ons. God en mens onlosmakelijk verbonden in de zegen.

En dan gaat het verhaal verder: Ezau komt thuis. Als hij er achter komt, wat er is gebeurd,

dan schreeuwt hij het uit, van boosheid, van verdriet, alles door elkaar.
Je voelt de pijn haast in zijn wilde, wanhopige kreet, een bitter schreeuwen (NB)
'zegen ook mij, ook mij mijn vader, alsjeblieft'.

Isaäk heeft maar één zegen, die aan één zoon gegeven kan worden.
Voor Ezau blijft over de belofte
dat hij op een dag het juk van zijn broer van zich af zal gooien.
God blijft nu ongenoemd.

Als je verder leest in Genesis, dan valt op dat Jacob niet over Ezau zal heersen.
Sterker nog, als het moment van een ontmoeting dichterbij komt,
stuurt Jacob eerst een lading geschenken vooruit en buigt zelf diep voorover, wel 7x.
En Ezaus boosheid is inderdaad afgezakt,
precies zoals moeder Rebecca had gehoopt of voorzien.

Maar eerst moet Jacob nog vele jaren in een soort ballingschap,
ver weg van zijn geboortegrond. Ezau is zo boos, dat Rebecca geen risico neemt.
Nogmaals is er een list, een smoes:
Jacob moest maar geen vrouw uit de buurt nemen.

En tot mijn verbazing is er dan in hoofdstuk 28, 1 te lezen dat Isaäk Jacob nogmaals zegent.
Deze keer terwijl hij precies weet welke zoon er voor zijn neus staat,
degene door wie hij eerder bedrogen is.
Een zegen voor onderweg, een zegen voor zijn leven.

Waarom is Jacob de gezegende en Ezau niet?
Misschien omdat Jacob een herder is,
dat is iemand die zorgt voor wat kwetsbaar is, voor wie dat nodig heeft.
Ezau was een jager, dat staat symbool voor een manier van leven ten koste van anderen.
Die twee manieren van leven, die vaker terug komen in de bijbel,
leven met God, leven zonder God, zelf tot zegen zijn of niet,
leven brengend of leven nemend, dat is het beslissende onderscheid.

Daarin is de vraag aan ons gelegen: Hoe zijn wij gezegend? Hoe zijn we tot zegen?
Zijn we herder of zijn we jager? Ik denk dat we allebei zijn:
we zorgen voor de mensen die op ons pad komen, daarin zijn we herder,
maar onze manier van leven gaat ten koste van anderen, mens en dier:
Vele mensen elders leven als moderne slaven om onze welvaart mogelijk te maken,
de winning van metalen voor onze telefoons, computers en auto's, de kledingindustrie,
de vee-industrie, daarin zijn we jagers. Een beetje Jacob en een beetje Ezau.

En zoals Jacob in of ondanks al zijn tekortkomingen gezegend wordt,
zo mogen wij ons gezegende mensen weten,
zegen als dragende grond onder ons bestaan
en als opdracht te leven zoals het God voor ogen staat,
God die ons niet loslaat, maar met ons meegaat op al onze wegen.
Moge het zo zijn. Amen.

- Orgelmuziek
Zingen **lied 984: 1, 3, 4 en 6 Gezegend die de wereld schiept**

Gebeden en gaven

- Mededelingen (ouderling van dienst) en collecten
- Dank- en voorbeden eventueel met gesproken of gezongen responsie
Voorganger: Zo bidden wij samen
Gemeente: zingen **Psalm 103 e Bless the Lord**

laten we danken en bidden....

Eeuwige onze God, wij danken U dat we door U gezegend zijn
en we bidden U dat we daarmee anderen en de wereld tot zegen mogen zijn.
We bidden U voor deze wereld, uw schepping,
zoveel conflicten waar we nauwelijks over horen,
maar die dagelijks het leven van vele mensen ontwrichten,
zovelen op de vlucht, de wanhoop nabij,
zo vaak zijn mensen jagers in plaats van herders,
zo vaak zijn dieren en al wat leeft slachtoffer van wat mensen doen.
We bidden U om een omkeer in dit alles,
we bidden U voor ieder die zich inzet om tot zegen te zijn,
wie zoeken naar vrede en gerechtigheid, wie zorg dragen voor uw schepping,
dat zij door uw zegen gedragen hun werk mogen doen.

Wij danken U dat U ons niet loslaat, maar als een herder voor ons zorgt
en we bidden U dat we zelf als een herder voor anderen zorg dragen.

Zo zingen we samen (Bless the Lord my soul)

God, wij danken U voor uw kerk, voor deze gemeente van U
en voor al die mensen die zich samen hiervoor inzetten
in al die kleine en grote dingen die er te doen zijn.
en daarbij zoeken samen kerk te zijn,
samen concrete invulling te geven aan uw liefde en barmhartigheid.
Wees in dat alles aanwezig met uw zegen.

Zo zingen we samen (Bless the Lord my soul)

Schepper van licht en leven, U danken wij voor deze nieuwe week
die voor ons openligt. Dat wij door uw liefde geleid onze weg mogen gaan,
dat we bij U troost en kracht vinden als er onzekerheid is of angst,
Wees met ons en met wie ons lief zijn.
U weet onze zorgen en verdriet,
u kent ons geluk en onze rijkdom.
God, wij bidden U voor wie ziek zijn, en voor wie om hen heen staan,
voor wie de onzekerheid van onderzoek moeten verdragen,
in afwachting is van een behandeling of operatie,

wij bidden voor wie in rouw zijn,
voor wie het einde van het leven zien naderen van zichzelf of van een dierbare,
voor wie zorgen hebben om zichzelf of om anderen,
geef steun en kracht.

Wees met ons, ook de komende week,
dat we levende getuigen mogen zijn van U, de bron van leven en liefde.

Zo zingen we samen (Bless the Lord my soul)

En in de stilte van dit uur leggen we voor u neer
wat in onze harten is....

- stilte -

Goede God, hoor onze gebeden, ontferm U over ons,
dat al onze gebeden samen mogen komen
in het gebed dat Jezus ons heeft geleerd:
Onze Vader.....

- Stil gebed en Onze Vader, gesproken (de klok wordt geluid)
- Slotlied **lied 423 (3 coupletten) Nu wij uiteengaan**
- Wegzending en zegen met gezongen 'Amen'.

We mogen van hier gaan, ieder naar onze eigen plaats,
we mogen gaan in vrede,
in de verwachting van de toekomst van onze Heer
bidden we om Gods zegen:

De Eeuwige zegene en behoede ons,
de Eeuwige doe lichten over ons haar aangezicht
en zij ons genadig,
de Eeuwige verheffe zijn aangezicht over ons
en geve ons vrede.

Gezongen 'Amen'